

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-96 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-44/998-344
Karar Tarihi : 03.08.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Mustafa Mehmet ÖZKARABÜBER, Özgür BAL

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

- YAPILANLAR** : - Afyonkarahisar Özel Dersaneleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
Tuz Pazarı Cad. Belediye Çarşısı K:3 Afyonkarahisar
- Hisar Özel Eğitim Hiz. ve Tic. Ltd. Şti. (Özel Final Dergisi Dersaneleri)
Kurtuluş Cad. No:7 Afyonkarahisar
- Özel Kocatepe Eğitim Merkezi Dershanesi
Dumlupınar Cad. No:31 Afyonkarahisar
- Afyonkarahisar Batı Dersaneleri
Dumlupınar Mh. Yeşilyol Cd. No:6 Afyonkarahisar
- Afyon Uğur Özel Eğitim Kurumları A.Ş. (Özel Uğur Dersaneleri)
Fakıpaşa Tuzpazarı Cad. Belediye Çarşısı K:3 Afyonkarahisar
- Özel Tahmaz Eğitim Dershanesi (Tahmaz Dil Dershanesi)
Yeni Müze Arkası No:24 Afyonkarahisar

E. DOSYA KONUSU: Afyonkarahisar ili merkezinde faaliyet gösteren dersanelerin bir araya gelerek rekabeti ortadan kaldıran kararlar aldıkları iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet başvurusunda, Afyonkarahisar'da faaliyet gösteren dersanelerin fiyat konusunda anlaşma içinde oldukları, bu çerçevede belli bir oranının altında indirim yapmadıkları, 1400 TL'nin altında fiyat vermedikleri iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 28.03.2011 tarih ve 2335 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 30.03.2011 tarih ve 2011-4-96/İİ-11-326-AFK sayılı İlk İnceleme Raporu, 07.04.2011 tarih ve 11-22 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 19.07.2011 tarih ve 2011-4-96/ÖA-11-192.MMÖ sayılı Önaraştırma Raporu 20.07.2011 tarih ve REK.0.08.00.00-110.02.02/334 sayılı Başkanlık önergesi ile 11-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

11-44/998-344

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da; Afyonkarahisar ilinde ilk ve orta öğretime yönelik dershanecilik hizmetleri pazarında Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte uygulamalar bulunduğu yönünde bir bulguya ulaşılamadığı ve bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Dershaneler; 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nda Öğrencileri; bir üst okulun veya yüksek öğretime giriş sınavlarına hazırlamak, istedikleri derslerde yetiştirmek ve bilgi düzeylerini yükseltmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumları olarak tanımlanmıştır ve 21.10.2009 tarih ve 27383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Dershaneler Yönetmeliği'nin 5. maddesi, "*Millî Eğitim Temel Kanununun genel ve özel amaçlarıyla temel ilkelerine uygun olarak öğrencileri; a) İstedikleri ders veya derslerde yetiştirmek onların bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerine katkıda bulunarak düzeylerini yükseltmek b) Bir üst öğretim kurumuna girişle ilgili sınavlara hazırlamak için gerekli çalışmaları yapmaktır.*" diyerek dershanelerin amacını belirlemiştir. Talep ikamesi açısından bu iki hizmet türü farklı pazarlar olmakla beraber, bir üst öğretim kurumuna giriş sınavlarının her biri de ayrı bir pazar olarak belirlenebilir. Ancak dosya kapsamındaki şikâyette bir 6. sınıf öğrencisinin SBS ve dil takviye eğitimlerinden bahsedilmektedir. Bu çerçevede ilgili ürün pazarı "ilk ve orta öğretime yönelik dershanecilik hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Dosya kapsamında şikâyet edilen husus; Afyonkarahisar ilinde gerçekleşmektedir. Afyonkarahisar ilinde ikamet eden bir öğrencinin başka bir ilde dershaneye gitmesinin barındırdığı zorluk da dikkate alınarak, ilgili coğrafi pazar "Afyonkarahisar ili" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Görüşmeler ve Elde Edilen Belgeler

I.2.1. Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

Raportörlerin görüştüğü yetkili, hali hazırda iddiada yer aldığı şekliyle kendilerine intikal eden bir şikâyetin bulunmadığını, ancak arada belli başarı ve dereceye sahip velilerin çocuklarını normalden daha yüksek oranlarda indirimle dershanelere kaydettirmeye çalıştıklarını, bunun gibi durumlarda dershanelerden olumsuz yanıt alınabildiğini, bu durumun bazen kendilerine de intikal ettiğini, velilerin belli ölçüde başarıya sahip çocuklarının normalden yüksek oranlarda indirim almalarını hakları olarak gördüğünü, ancak mevcut sistemde imkânlar çerçevesinde buna yönelik kontenjanların düşünülenenden daha az olduğunu, kendilerinin de kalite bakımından belli bir standardı yakalamak için çabaladıkları dershanecilik sisteminde eğitim almak isteyenlerin katkısının zorunlu olduğunu, bursluluk ve yüksek indirim oranlarının genellikle istisna olduğunu ifade etmiştir.

Ayrıca görüşme esnasında Afyonkarahisar'daki dersane fiyatlarının çevre illere göre nispeten düşük olduğu bilgisi edinilmiştir. Raportörlerce, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, mevcut dershanelerin 2011-2012 öğretim yılına ilişkin ders saat ücreti bilgilerini gösteren "Ücret İlanı Bildirim Formu" başlıklı belge alınmıştır.

11-44/998-344

I.2.2. Özel Kocatepe Eğitim Merkezi Dershanesi Yetkilileri ile Yapılan Görüşme

90 Raportörlerce yerinde inceleme yapılan Dershane’de, yetkililer aşağıdaki bilgileri vermişlerdir:

- Afyonkarahisar ili üniversite sınavlarında Türkiye’deki iller arasında başarı olarak yaklaşık 50. sıralardadır. Bu kötü bir derece olarak görülmektedir. SBS’de önceki yıl 30. sıralardan bu yıl 15. sıraya yükselmiştir. Bu da görece daha iyi bir durumda olduğu anlamına gelmektedir. Valilik ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü bu kötü durumu düzeltebilmek için çalışmalar yapmakta, bazen okullarla, bazen dershanelerle ve bazen de hem okullar hem de dershanelerin yetkilileri ile toplantılar düzenlemektedir. Bu toplantılarda alınan kararlar tavsiye niteliğindedir. Bu toplantılarda konuşulan hususlar ekonomik nitelikte olmayıp, eğitim kalitesinin artırılmasına yöneliktir. Örneğin geçtiğimiz Mayıs ayında yapılan toplantıda hem dershane hem okul temsilcileri bulunmuş ve lise son öğrencilerinin LYS sınavı bahanesiyle okullarına ve dershanelerine devamsızlık yapmalarının nasıl engellenebileceği konuşulmuştur. Alınan ilke kararı da bir yandan okulların müfredatlarını LYS öncesindeki yoğunlukla izin kullanılan döneme uzatılması, aynı zamanda dershanelerin de bu döneme hazırlık sınavları koymasındır.

- Afyonkarahisar’da “Afyonkarahisar Özel Dersaneleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği” (AFDEDER) bulunmaktadır. Bazen söz konusu toplantıları dernek çatısı altında da yapabilmekteyiz.

- Fiyat politikası olarak açıklamış olduğumuz fiyatlar ve açıklanan indirim oranları genellikle uygulanmaktadır. Bazı grupların kanunen ücretsiz olarak okuma hakkı vardır. Bu toplam öğrencilerin %5’i kadardır. Onun dışında yönetim kurulu kararına göre belirlenen indirim oranları uygulanmaktadır. Yönetim kurulu kararına göre dershanelerin kurucu müdürüne de bazı ek indirimler yapma inisiyatifi verilmiştir. Geçtiğimiz yıl için üniversite hazırlık öğrencilerine yapılan ve uygulanan indirim oranlarından yapılan indirim çeşitliliği görülebilir.

Yerinde incelemede dosya konusu iddialara yönelik herhangi bir kayda rastlanmamıştır.

I.2.3. Final Dergisi Dershanesi ile Yapılan Görüşme

Yerinde inceleme yapılan Dershane’de görüşülen yetkili aşağıdaki bilgileri vermiştir:

- Final dershanesi olarak geçtiğimiz yıl ders saatini baz alarak fiyat belirledik ve yıllık ücret olarak 2160 TL ilan ettik. Ancak bu fiyatlardan öğrencinin başarı durumuna göre indirimler yapılabilmektedir. Ayrıca oluşturulan bütçede belirtilen ve hedeflenen gelirlerin önemli kısmı, sonradan ödenemeyen ücretler nedeniyle tutturulamamaktadır.

- Hâlihazırda dershane öğretmenlerine ... ila ... TL arasında ücret vermekteyiz. Bugünkü durumda bu ücretler düşüktür. Ancak piyasa bu şekilde oluşmaktadır. Öğretmenlerin ücret durumları 2001-2002 döneminde daha iyiydi ve bir dershane öğretmeni, Milli eğitim’deki bir öğretmenin iki katı ücret almaktaydı.

- AFDEDER’in amacı Afyonkarahisar ilindeki eğitimin kalitesini yükseltmek, düşük standartlarda çalışan birtakım dershanelerin standartlarını yükseltmesini sağlamaktır.

- İl Milli Eğitim Müdürlüğü, zaman zaman ilimizdeki eğitimin ve Türkiye genelindeki başarı seviyesinin iyileştirilmesi için çeşitli toplantılar düzenlemektedir. Örneğin zümre toplantıları ile okullardaki ve dershanelerdeki verilen bilgilerin koordinasyonu sağlanmaktadır. Okul ve dershane yöneticileri ile yapılan toplantılarda ise öğrencilerin derslere ve sınavlara ilgisini ve yönelimini olumlu şekilde etkilemektir. Bu bağlamda

11-44/998-344

AFDEDER aracılığı ile bazı ortak standartlar ve etkinlikler düzenlenmesi söz konusudur. Örneğin, bazı seviye tespit sınavlarının ortaklaşa ve aynı zamanda yapılması gibi. Bu şekilde deneme sınavlarının dersanelere olan maliyeti azaltılmakta, öğrenci bakımından da öğrencinin, normal derse çalışması gereken zamandan çalarak aşırı deneme sınavlarına girmesinin önüne geçilmektedir.

Yapılan yerinde incelemede Dernek karar defteri incelenmiştir. Dernek karar defterinde 26.02.2011 tarihli ücret artışı başlıklı kısımda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

140 “... 2011-2012 eğitim öğretim yılı için belirlenecek olan ücretlerde geçen dönem ücretlerimize enflasyon oranını aşmayacak şekilde artış yapılmasını, mümkünse artış yapılmamasını oybirliğiyle tavsiye etme kararı almıştır.”

Yerinde incelemede dosya konusu iddialara yönelik herhangi bir kayıta rastlanmamıştır.

I.2.4. Diğer Dersanelerle Yapılan Görüşmeler

Raportörler Afyonkarahisar Batı Dersaneleri, Afyon Uğur Özel Eğitim Kurumları A.Ş. (Özel Uğur Dersaneleri) ve Özel Tahmaz Eğitim Dershanesi (Tahmaz Dil Dershanesi) yetkilileri ile görüşerek, yerinde incelemelerde bulunmuştur. Söz konusu yetkililer yukarıda yer verilen görüşmelerdekine benzer hususları ifade etmişlerdir.

Buralardaki yerinde incelemelerde de dosya konusu iddialara yönelik herhangi bir kayıta rastlanmamıştır.

150 I.3. Değerlendirme

Başvuru konusu şikâyete ilişkin olarak, Dernek'te alınan toplantı karar metnini değerlendirmek yerinde olacaktır. Söz konusu metin şu şekildedir:

“... 2011-2012 eğitim öğretim yılı için belirlenecek olan ücretlerde geçen dönem ücretlerimize enflasyon oranını aşmayacak şekilde artış yapılmasını, mümkünse artış yapılmamasını oybirliğiyle tavsiye etme kararı almıştır.”

Buradan Derneğin tavsiye niteliğinde bazı kararlar aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu Derneğin kuruluş tarihi kayıtlara göre 14.02.2011 olup, son dönemlerde faaliyete geçtiği görülmektedir.

160 Görüşülen yetkililerden gerek İl Milli Eğitim Müdürlüğü yetkilisi gerekse dersane yetkilileri Derneğin kuruluş amacını eğitimde etkinliği sağlamak ve yapılan ortak deneme sınavlarında standartlara uyarak tasarruflarda bulunabilmek şeklinde belirtmişlerdir.

Öte yandan, söz konusu dersanelerin son dönemlere ilişkin ilan edilen ders saati başına fiyatları incelendiğinde fiyatların farklılaştığı anlaşılmaktadır.

Tablo 1: Afyonkarahisar'daki Dersanelerin Üniversiteye Hazırlık Kısımına Yönelik İlan Ettikleri Fiyatlar (Ders Saati Ücretleri, TL)¹

Eğitim dönemleri	Final	Kocatepe	Batı	Uğur	Tahmaz
2010-2011	3.60	4.60	3.90	4.20	3.50
2011-2012	3.70	5.06	4.00	3.55	3.75

Söz konusu dersanelerin her birinin öğrenci bazında uygulamış buldukları gerçekleşen fiyatlara ilişkin listeler incelendiğinde de oldukça farklı seviyelerde fiyatların uygulandığı ve belli bir alt limit fiyatı gibi bir durumun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

¹ Söz konusu dersanelerde üniversiteye hazırlık kısımları en çok talep gören durumda olduğu için sadece bu kısma ilişkin fiyatlar verilmiştir.

11-44/998-344

170 **Tablo 2** : Afyonkarahisar'daki Dershanelerin Üniversiteye hazırlık kısmına Yönelik 2010-2011 Dönemi Uygulanmış olan Fiyatlar, (Kanunen Ücretsiz Eğitim Hizmeti Alanlar Hariç, Toplam Kurs Ücreti, TL)

Uygulanan Fiyatlar	Final	Kocatepe	Batı	Uğur
En yüksek	2,200	2,100	2,300	2,100
En düşük

Tabloda görüldüğü üzere, dershanelerin uyguladıkları en yüksek ve en düşük fiyatlar arasında önemli miktarda fark bulunmakta, aynı zamanda, dershaneler arasında da bu rakamlar farklılaşmaktadır.

180 Ayrıca yukarıda yer verildiği üzere, şikâyet konusu iddialara yönelik olarak herhangi bir teşebbüste herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Bu çerçevede, Dernek kararları arasında fiyat tespitine yönelik bir uygulama bulunmadığı, mevcut kararın tavsiye niteliğinde olduğu, ilan edilen fiyat listelerinde dershaneler arasında önemli farklılıkların bulunduğu ve ayrıca dershanelerin her birinde gerçekleşen veya uygulanmış bulunan kişi bazındaki fiyatların da oldukça farklı seviyelerde seyretmesinden dolayı bir uygulama birliğinden söz edilemeyeceği, bu nedenle dosya konusu iddialara yönelik olarak bir soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.